

SPRAWOZDANIE Z PROJEKTU

Ekologia i ochrona zwierząt, oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, jak również podniesienie świadomości ekologicznej, pogłębienie wiedzy o przyrodzie i ochronie środowiska wśród uczestników kolonii, podczas

„Profilaktycznego wyjazdu dzieci na obóz do miejscowości Międzybrodzie Żywieckie nad Jeziorem Żywieckim – lato 2020”

Zadania realizowane w ramach projektu objęło 133 dzieci z Rybnika. Były to dzieci, które z różnych względów najczęściej materialnych nie mogłyby wyjechać na inny wypoczynek wakacyjny.

Dzieci z problemowych rodzin rybnickich, rodzin wielodzietnych, dzieci osierocone, w rodzinach zastępczych, wyjechały na charytatywny obóz stacjonarny do miejscowości Międzybrodzie Żywieckie nad Jeziorem Żywieckim, w ramach profilaktyki zdrowotnej, opuszczając tereny środowiska zanieczyszczonego.

Podstawowym celem oprócz poprawienia kondycji zdrowotnej uczestników było podniesienie u dzieci świadomości ekologicznej i zaangażowanie ich w rozwiązywanie problemów związanych z ochroną środowiska naturalnego. Cele te zostały osiągnięte dzięki bezpośredniemu kontaktowi z problematyką lokalnej przyrody. Uczestnikom została zwrócona uwaga na problemy degradacji środowiska naturalnego w którym żyjemy: stanem czystości naszej gleby; wody; powietrza; segregacją śmieci. Realizacja celów była możliwa dzięki specjalnie przygotowanym zajęciom, konkursom, pogadankom, warsztatom i obcowaniu z naturą. Wszystko to spowodowało, iż uczestnicy poznali i zauważyli piękno przyrody, zrozumieli jaką rolę odgrywa ona w naszym życiu.

1. Degradacja środowiska – pojęcia, przyczyny, wpływ na zdrowie człowieka oraz jej związek z formami działalności człowieka.

Wzorem lat ubiegłych tegoroczne kolonie odbyły się na terenie Beskidu Małego, w Międzybrodziu Żywieckim. Organizatorzy mieli okazję zapoznać dzieci i młodzież z terenem górzystym o niesamowitych walorach przyrodniczych i turystycznych. Dzieci mieszkały w domkach z dostępem do prądu, z bieżącą, ciepłą wodą. Dlatego też jednym z naszych głównych zadań była potrzeba pokazania młodzieży i dzieciom, jak korzystać z osiągnięć cywilizacji by jak w najmniejszym stopniu działalność człowieka wpływała na degradację środowiska. Chcieliśmy także, aby dostrzegli, że przyroda jest dostępna na „wyciągnięcie ręki”.

Realizując projekt oparliśmy się na wypracowanych już metodach i możliwościach jakie oferował nam ośrodek. Mogliśmy na zajęciach wykorzystać środki dydaktyczne w postaci przygotowanych przez prelegentów prezentacji multimedialnych, filmów i plansz znajdujących się w zasobach Internetu sprawdzonych z poprzednich lat. W czasie tych pogadarek wykorzystaliśmy takie filmy jak: „Ekologiczny dom- bajka edukacyjna”, „Czysto, ładnie i bez śmieci – rady Pana śmietnika dla wszystkich”. Uatrakcyjniły one zajęcia w szczególności wśród młodszych grup. Podczas zajęć z dziećmi podejmowaliśmy problemy degradacji

środowiska. Dzieci wypowiadały się na temat zanieczyszczenia powietrza, gleby i wody. Duży nacisk kładliśmy na zanieczyszczenie powietrza oraz segregację śmieci.

Zajęcia prowadzone były przez wychowawców, a także zaproszonych specjalistów którzy zajmują się edukacją dzieci i młodzieży. W trakcie tych zajęć koloniści mieli okazję na prezentację własnych spostrzeżeń, przemyśleń.

Większość zajęć prowadzona była metodą stawiania pytań, dzięki czemu zajęcia te miały charakter spontaniczny i naturalny. Osoby prowadzące i uczestnicy zwracali uwagę na sytuacje, które powodują zanieczyszczenie powietrza. Jak co roku wychodził problem palenia śmieci w piecach. Pojawiały się informacje o spalaniu śmieci w domach prywatnych. Dzieci wspominały także o innych źródłach zanieczyszczenia środowiska jak spalanie węgla, działanie fabryk i hut, motoryzacja. Prowadzący starali się uświadomić młodzieży, że konsekwencją działalności człowieka na środowisko są: powstanie smogu zauważalnego w dużych miastach, kwaśne deszcze, które niszczą faunę i florę, i dziura ozonowa.

W tym roku po raz kolejny zaprosiliśmy do współpracy pana Damiana Martyniaka, który przeprowadził dla uczestników pokazy turbo próżni. Pokazy z użyciem pompy oraz klosza próżniowego, pokazujące zachowanie ciał stałych, gazów i cieczy w warunkach obniżonego ciśnienia atmosferycznego. Podczas tych zajęć opowiadał dzieciom: o powietrzu, jego składzie chemicznym, zwracał także uwagę na źródła zanieczyszczenia powietrza.

Wszystkie te zajęcia miały uświadomić dzieciom, iż zasoby przyrody są ogromne jednak każda ingerencja człowieka ma swoje konsekwencje. Bardzo dobrze pokazały to doświadczenia: „wpływ detergentów na środowisko” oraz projekcja filmów edukacyjnych. Podczas zajęć warsztatowych dzieci wypisywały różne konsekwencje zanieczyszczenia powietrza, gleby i wody wspólnie z prowadzącą zajęcia. Zwracały uwagę na uczulenia, choroby układu pokarmowego, choroby skórne. Dzięki rozmowie kierowanej uczestnicy mieli okazję sami wyciągać wnioski, stwierdzając, że wszechobecna chemia wpływa na środowisko i człowieka.

Już w zeszłym roku zauważyliśmy, że dzieci w życiu codziennym nie „szanują” środowiska przez np. oszczędność wody, energii elektrycznej. W tym roku sytuacja się powtarzała. Dzieci nie wnoszą z domu nawyku gaszenia światła, zakręcania wody czy szybkiej kąpieli. Zwracaliśmy uwagę na kwestię potrzeby wody do życia i jej czystości oraz mniejszym zużyciu energii elektrycznej. Chcąc wyrobić nawyki koloniści mieli wyznaczony czas na kąpiel, zakaz prania pod bieżącą wodą (tylko w miskach); nie zapalania światła w ciągu dnia, jeżeli nie było takiej potrzeby; powrotu do pokoju, aby gasić światło, jeżeli któryś z uczestników o tym zapominał. Każde takie działanie poprzedzone było rozmowami wychowawców z podopiecznymi na temat „przelewania” wody podczas kąpieli, prania ręcznego lub niedokręcania kranu a także, że nierozsądne korzystanie z wody i energii przekłada się na wyższe rachunki.

Koloniści oglądali także, w zależności od wieku, filmy: „Niezwykła podróż kropelki”, „Żyj ekologicznie - Woda” (film realizowany w ramach projektu „Żyj ekologicznie”). Filmy te uświadomiły dzieciom, iż człowiek zdolny jest oczyścić ścieki ze wszystkich zanieczyszczeń naturalnych, chemicznych do stanu wody pitnej. Ciekawym filmem, który zawierał wiele informacji na temat wody był również „Jak to działa – WODA”. Mówił o tym, w jaki sposób pozyskuje się słodką wodę tam, gdzie nie ma jej naturalnych źródeł, dlaczego woda jest taka

cenna, a także dlaczego jest tak ważna dla życia na Ziemi i dla funkcjonowania naszych organizmów.

Ze względu na to, iż kolonia znajdowała się nad Jeziorem Międzybrodzkim, uczestnicy mieli okazje korzystać z przystani, spacerować wzdłuż brzegów jeziora a także wokół Elektrowni wodnej Porąbka – Żar.

Tak jak w zeszłym roku dodatkową atrakcją był rejs po tamie w Treśnie. Kapitan statku opowiadał o historii tamy i przyczynach jej budowy. Omówił także położenie geograficzne z uwzględnieniem szczytów wznoszących się wokół zbiornika, opowiedział o roślinności nadbrzeżnej i rybach żyjących w Jeziorze Żywieckim.

Podczas tych rejsów osoby prowadzące projekt ekologiczny miały za zadanie opowiedzieć młodzieży trochę o historii miejsca, zasobach leśnych w regionie żywieckim.

O zanieczyszczeniach środowiska wspominała także pani pszczelarz w Chlebowej Chacie. Nawiązywała do tego, iż rolnicy, którzy stosują sztuczne nawozy często bardzo nieodpowiedzialnie podchodzą do swoich zadań. Nie zwracają uwagi na fakt, iż te same nawozy zabijają zbierające nektar pszczoły. Tłumaczyła, że potrzebny jest wzajemny szacunek i rozwaga, ponieważ środowisko to połączony ze sobą ekosystem.

Jak co roku podsumowaniem zajęć dotyczących degradacji środowiska i ogólnie ekologii były podchody i konkursy przygotowane przez wychowawców. Podczas gry terenowej każda z grup miała za zadanie przejść specjalnie przygotowaną i oznakowaną trasę do docelowego miejsca – polany nad jeziorem. W trakcie gry uczestnicy musieli wykonać zadania, które były podsumowaniem wszystkich warsztatów i pogadanek wcześniej przeprowadzonych.

2. Wpływ codziennych czynności i zachowań na stan środowiska naturalnego.

Konsekwencją przeprowadzonych pogadanek, rozmów i doświadczeń na temat degradacji środowiska był etap kolejny. Młodzi ludzie musieli przejść z teoretycznych rozważań i zmierzyć się z zastosowaniem tego w życiu codziennym na koloniach oraz przez uświadomienie problemu przenieść na środowisko w którym żyją.

Ochrona środowiska to nasze codzienne działania. Zacząć trzeba od swojego domu. Dlatego koloniści mieli przypisane dyżury. Musieli dbać o porządek nie tylko w swoich pokojach - domkach ale także na terenie wydzielonym dla kolonii. Podczas dyżuru porządkowego zbierali śmieci, które sami pozostawiali. Z uwagi na nacisk kładziony na zachowania ekologiczne uczyliśmy naszych podopiecznych w jaki sposób należy segregować śmieci (papier, szkło, plastik). Na początku miała miejsce krótka prelekcja, a następnie każda grupa wraz z opiekunem omawiała poprawność segregacji i wpływ na środowisko. Przed każdym domkiem znajdowały się kosze do segregacji. W ten sposób uczyli się, że trzeba sprzątać po sobie, ponieważ wszyscy chcemy korzystać z czystego i zadbanego miejsca na wypoczynek. Kolejną ważną sprawą było uświadomienie im, że każdego dnia sprzątaję po sobie i innych uczestnikach i gdyby wszyscy wrzucali śmieci do koszy, nie musieliby kilkakrotnie sprzątać terenu ośrodka.

Ucząc odpowiedzialności za działanie człowieka względem środowiska nie ograniczaliśmy się tylko do sprzątanania terenu ośrodka. Kilkakrotnie grupy brały udział w sprzątanii świata. Koloniści grupami czyścili lasy i tereny przyległe do ośrodka podczas spacerów. W trakcie tych wyjść sprząтали po ludziach, którzy bezmyślnie wyrzucają różne śmieci gdzie popadnie, nie zwracając uwagi czy jest to pole, las, brzeg jeziora.

Przeprowadzono również konkurs na „Ekoludka”. Każda z grup miała za zadanie przygotowanie postaci z materiałów wtórnych. Młodzież kreatywnie podeszła do zadania. Wykorzystano różnego rodzaju odpady m. in. skrawki materiałów, butelki plastikowe, puszki, gałęzie, bibułek i papierów, które były przeznaczone do wyrzucenia.

W ramach nauki segregacji i wykorzystywania materiałów wtórnych koloniści zorganizowali „Eko pokaz mody” w trakcie którego przygotowali stroje z materiałów, które są odpadami, tj. worki na śmieci, butelki plastikowe, balony, zużyty papier przeznaczony na makulaturę itp.

Podczas kolonii zorganizowane zostały warsztaty kulinarne – Akademia Małego Kuchcika. W trakcie trwania zajęć prowadzący omówił problem junk food oraz składy niektórych produktów. Uświadomił młodzieży, że znane „sklepowe” dodatki do kanapek, których skład jest wątpliwy, można samemu przygotować w domu na bazie samych zdrowych produktów. Na zajęciach uczestnicy poznawali technikę tworzenia gofrów czy kołaczy węgierskich, a następnie samodzielnie je przygotowali.

Restauracja na terenie ośrodka serwowała jedzenie zdrowe, pełnowartościowe. Dzieci analizowały podczas zajęć menu kolonijne, które mogły śledzić na tablicy ogłoszeń. Młodzież dochodziła do wniosku, że dużo w nim warzyw, owoców, przypraw w zupach. Określili nasze menu jako zdrowe i regularne. Dzieci miały okazję dzielić się swoimi spostrzeżeniami z pracownikami kuchni Ośrodka „Relaks”.

3. Wykorzystanie „darów przyrody” przez człowieka.

Przyjęliśmy zasadę, że najpierw młodzież powinna uświadomić sobie w jakich zakresach dochodzi do zanieczyszczenia środowiska, jak można dbać o świat, który nas otacza by następnie on mógł odwdziżyć się człowiekowi nie tylko swoim pięknem ale także darami natury.

Podczas wizyty w Chlebowej Chacie młodzież miała okazję zapoznać się z podstawowymi zbożami oraz ich zastosowaniem. Dzieci mogły zobaczyć jakich maszyn używano przy uprawie i obróbce ziarna. Pani Pszczelarz pokazywał dzieciom, na specjalnie przygotowanej ramce, co robią pszczoły, gdzie są larwy, jak wyglądają trutnie i królowa. Mówiła o ciężkiej pracy pszczoł, o tym jak powstaje miód i co to jest nektar. W trakcie tej wizyty dzieci miały możliwość własnoręcznego przygotowywania podpłomyków, wypiekanie, a następnie konsumpcję z dodatkami w postaci masła, miodu, a także degustację chleba żytniego ze smalcem z ziołami. Wszystko pochodziło z ekologicznej produkcji właścicieli.

Z wielką radością przyjęły dzieci wyjazd do mini zoo w Żywcu, gdzie mieli rzeczywisty kontakt ze zwierzętami. Osoba odpowiedzialna za obiekt opowiadała o zwierzętach znajdujących się w zoo, opowiadała o roli jaką pełnią w życiu człowieka, o tym co zyskujemy z ich hodowli. Dzieci mogły samodzielnie karmić zwierzęta. Dla wielu z nich nawet wśród starszych, kontakt ze zwierzętami był wielkim przeżyciem. Okazało się, że dzisiaj wielu z nich

zna zwierzęta tylko z kart podręczników biologii. Dla wielu z nich w szczególności z młodszych grup, to było pierwsze spotkanie z gęśmi, które mogą pokąsać, kaczkami, koźmi, krowami i ich małymi.

Dzieci miały okazję spotkać się ze znanym muzykiem – folklorystą – Jacentym Ignatowiczem. Podczas zajęć opowiadał o życiu i tradycjach góralskich, np. z czego uszyty/ utkany jest strój góralski, jak się nazywają poszczególne części, z czego konstruuje się tradycyjne instrumenty muzyczne, prezentując je dzieciom. W swoich zasobach posiada m.in. trombity, dudy, piszczałki, heligonki, fujarki, bulkoty, wabiki, zbyrcoki, okaryny, gęśle i rogi pasterskie. Właściciel nie tylko zna wybornie ich dźwięki, ale też umie grać na nich z wyjątkową wirtuozerią. Podobnie jak na liściach, które przytrzymuje ustami. Koloniści mogli również wysłuchać utworów typowo góralskich.

Darem przyrody dla człowieka jest oczywiście czysta woda. Podczas pobytu na koloniach chcieliśmy zaszczerpić w dzieciach także radość płynącą z korzystania tego co daje nam natura. Przyczyniały się do tego spacer po górach, gdzie zwracaliśmy im uwagę na piękne widoki, korzystanie z przystani wodnej.

4. Obszary chronione oraz ich znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej. Zasady zachowania się na obszarach chronionych.

W tym roku w związku z pandemią COVID 19 oraz licznymi obostrzeniami, postawiliśmy na odkrywanie miejsc na otwartej przestrzeni. Wybraliśmy się do Leśnego Parku Niespodzianek w Ustroniu. Na tym ogromnym terenie leśnym znajduje się mnóstwo zwierząt dzikich jak i tych bardziej oswojonych. Przez cały kompleks prowadzi „ścieżka edukacyjna” na której możemy spotkać zwierzęta wolno chodzące, a także za ogrodzeniem. Znajduje się tam również wiele tablic edukacyjnych mówiących o faunie i florze znajdującej się na terenie Beskidów.

Podczas wycieczki koloniści mieli okazję odwiedzić Centrum Edukacji Przyrodniczo Leśnej, gdzie dowiedzieli się w jaki sposób należy zachowywać się na terenach chronionych, a także dlaczego niektóre zwierzęta są pod ochroną.

Kolejnym punktem była wizyta w Sowiarni. Jest to specjalne miejsce stworzone dla sów, każda z nich ma swoją wolierę. Główną atrakcją tego miejsca są pokazy lotów, podczas których opiekunowie tych ptaków będących symbolem mądrości, opowiadają o ich zwyczajach. Możemy zobaczyć, że są to nie tylko ptaki nocne, ale również świetnie sobie radzą z lataniem w dzień. Ich sposób bycia i temperament są zupełnie inne w porównaniu do ptaków drapieżnych.

Dużą atrakcją była dla kolonistów wizyta w Sokolarni, gdzie obecnie przebywa ok. 30 ptaków drapieżnych. Tu również odbył się pokaz lotów, podczas którego sokolnicy opowiadali o ptakach, uczyli w jaki sposób je rozpoznawać, a także przybliżyli tajniki sokolnictwa.

Po powrocie przeprowadziliśmy konkurs wiedzy o przyrodzie na bazie informacji zdobytych w Leśnym Parku Niespodzianek. Okazało się, że dzieci zapamiętały bardzo dużo zarówno z pokazów, jak i z tablic napotkanych na ścieżce edukacyjnej. Pokazuje to, że takie niecodzienne „plenerowe” lekcje przyrody przynoszą dużo lepszy efekt niż „studiowanie” książki.

By młodzież uczyła się przez doświadczenie wychowawcy brali swoje grupy na spacerdydaktyczne. Podczas tych wyjść kolonisci wykorzystywali wiedzę zdobytą w praktyce: poszukiwały grzybów, ślimaków, dżdżownic, sarenek, ptaków, królików, roślin. Niektórzy z nich wykazali się wielką wnikliwością i spostrzegawczością.

Dodatkowo w tym roku, w ramach wykorzystywania zdobytej wiedzy kolonisci przygotowywali zielniki z darów które znajdowali podczas spacerów po okolicznych lasach, a także nad jeziorem.

Kolonisci mieli okazję przyjrzeć się ukształtowaniu terenu nie tylko w Międzybrodziu Żywieckim i w obrębie Żywca. Wzięli udział w wycieczce autokarowej do Bielska Białej – na górę Szyndzielnia. Na samym szczycie mieli okazję zobaczyć rozległą panoramę obejmującą Bielsko-Białą, Beskid Mały, Śląski oraz Żywiecki, a także Babią Górę, Pilsko i Tatry.

5. Podsumowanie projektu:

Dzieci dzięki wykładom i zadaniom, w którym brali udział, mogli wykształcić w sobie postawę odpowiedzialności za środowisko, z którego zasobów korzysta i może podziwiać jego piękno. Zapoznali się z bogactwem i różnorodnością przyrody. Dzięki warsztatom, spotkaniom z ciekawymi ludźmi, młodzież nauczyła się obserwować otaczający świat, co w procesie dalszym wiąże się z wyciąganiem wniosków, twórczym myśleniem. Zauważyli, że działalność człowieka może w sposób znaczący niszczyć przyrodę. Potrafili podać przykłady takiej działalności. Uświadomili sobie także, że człowiek jako część tej przyrody jest głównym sprawcą degradacji, ale jednocześnie przy okazji niszczy siebie. Wiedza, którą zdobyli oraz umiejętności będą mogli wykorzystać do indywidualnego spojrzenia na ten problem. Zatem dbania o środowisko, w szczególności we własnych domach oraz w środowisku lokalnym.

Uatrakcyjniliśmy nasz projekt o wizytę w Leśnym Parku Niespodzianek, dzięki któremu większa część młodzieży po raz pierwszy miała okazję zobaczyć na żywo dzikie zwierzęta, takie jak żubry, łosie, lamy, orły, sokoły, sowy, sarny (mogli je również karmić). Ciekawym doświadczeniem były również warsztaty kulinarne, dzięki którym młodzież uświadomiła sobie że istnieją zdrowe zamienniki gotowych produktów.

Mamy nadzieję, że dzięki temu w sposób bardziej przemyślany będą sięgać po jedzenie śmieciowe, jednocześnie uświadamiając ten problem swym domownikom.